

OIK-30 Pohjankoski Pekka(UM) 13.01.2012

EU-ministerivaliokunta 17.-18.1.2012 (kirjallinen menettely)

Viite

Asia

KOMISSION PERUSTELTU LAUSUNTO 2006/4638; Vesipuitedirektiivin täytäntöönpano Suomessa**Perusteltuun lausuntoon vastaaminen - Nk. vesipuitedirektiivi 2000/60/EY - Vesipalveluiden käsite - Vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattaminen**

Komissio on antanut Suomelle 28.10.2011 perustellun lausunnon, joka koskee nk. vesipuitedirektiivin 2000/60/EY¹ (jäljempänä ”direktiivi”) saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Komissio katsoo, että direktiiviä ei ole saatettu Suomessa asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä siltä osin kuin kyse on direktiivissä määritellystä ”vesipalveluiden” käsitteestä. Komission näkemyksen mukaan Suomi on jättänyt vesipalvelujen määritelmän soveltamisen ulkopuolelle tietyt toimet ja on näin ollen jättänyt täyttämättä erityisesti direktiivin 9 artiklan mukaiset velvoitteensa. Direktiivin 9 artiklassa säädetään vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamisesta.

Määräaika Suomen vastauksen antamiselle päättyy 28.1.2012.

Asian tausta*Asian käsittelyn vaihe*

Komissio antoi Suomelle helmikuussa 2008 virallisen huomautuksen² koskien direktiivin täytäntöönpanoa. Kyseisessä virallisessa huomautuksessa komissio kiinnitti huomiota yhtäältä useiden direktiivin säännösten täytäntöönpanoon Suomessa ja toisaalta komissio käsitteli erikseen direktiivissä tarkoitettujen vesipalveluiden käsitteen saattamista osaksi Suomen lainsäädäntöä. Suomi vastasi³ viralliseen huomautukseen kesäkuussa 2008.⁴

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista, EYVL nro L 327, 22.12.2000, s. 1—73.

² Virallinen huomautus 2007/2237; komission kirje 29.2.2008, SG-Greffe(2008) D/200871.

³ Suomen 26.6.2008 päivätty kirje komissiolle; vastausta täydennettiin 14.7.2008 ja 13.11.2009 päivätyillä kirjeillä.

⁴ Komissio on tämän jälkeen antanut Suomelle kesäkuussa 2010 perustellun lausunnon (asia 2007/2237; komission kirje 28.6.2010, SG-Greffe(2010)D/9352), joka koski virallisen huomautuksen ensin mainittua osiota useiden direktiivin eri säännösten täytäntöönpanosta. Suomi on vastannut kyseiseen perusteltuun lausuntoon elokuussa 2010 (Suomen 24.8.2010 päivätty kirje komissiolle; vastausta täydennettiin 18.1.2011 ja 6.6.2011 päivätyillä kirjeillä).

Nyt käsillä oleva perusteltu lausunto on jatkoa komission virallisen huomautuksen erilliselle ”vesipalveluiden” käsitteen täytäntöönpanon tarkastelulle.

Komissio ei kiinnitä perustellussa lausunnossa erikseen huomiota direktiivin täytäntöönpanoon Ahvenanmaalla. Näin ollen rikkomusmenettelyn ymmärretään tässä vaiheessa koskevan ainoastaan Manner-Suomea.

Komissio on antanut pääosin vastaavansisältöisen perustellun lausunnon kuudelle muulle unionin jäsenvaltioille.

Vesipuitedirektiivin vesipalveluja koskevat säännökset olennaisin osin

Vesipuitedirektiivin 2 artiklan 38 kohdan mukaan vesipalveluilla tarkoitetaan

”kaikkia palveluja, jotka tarjoavat kotitalouksille, julkisille laitoksille tai jotakin taloudellista toimintaa varten:

- a) pinta- tai pohjaveden otto, patoamista, varastointia, käsittelyä ja jakelua;*
- b) jätevesien keräämistä ja käsittelyä harjoittavia laitoksia, jotka johtavat vettä edelleen pintavesiin.”*

Direktiivin 9 artiklassa säädetään vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamisesta seuraavasti:

”1. Jäsenvaltioiden on otettava huomioon vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamisen periaate mukaan lukien ympäristö- ja luonnonvarakustannukset ja silloin on otettava huomioon liitteen III mukainen taloudellinen analyysi ja erityisesti pilaaja maksaa -periaate.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viimeistään vuonna 2010:

- veden hinnoittelupolitiikka tarjoaa käyttäjille riittävät kannustimet vesivarojen tehokkaaseen käyttämiseen ja siten edistää tämän direktiivin ympäristötavoitteiden saavuttamista,*
- veden käytön eri sektorit, jaoteltuina ainakin teollisuuteen, kotitalouksiin ja maatalouteen, osallistuvat riittävästi vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamiseen, käyttäen perusteena liitteen III mukaista taloudellista analyysiä ja ottaen huomioon pilaaja maksaa -periaatteen.*

Jäsenvaltiot voivat näin tehdessään ottaa huomioon kustannusten kattamisen sosiaaliset, ympäristöön kohdistuvat ja taloudelliset vaikutukset samoin kuin kyseisen alueen tai alueiden maantieteelliset olot ja ilmasto-olot.”

Direktiivin säännösten täytäntöönpano Suomessa

Direktiivin vesipalvelun määritelmää vastaava määritelmä on sisällytetty marraskuussa 2010 nk. vesienhoitoasetukseen⁵.

Direktiivin 9 artiklan mukaiset velvoitteet on pantu Suomessa täytäntöön useilla säädöksillä. Vesipalveluiksi katsottujen vesihuoltopalveluiden osalta veden hinnoittelusta

⁵ Valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä 30.11.2006/1040, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 7.10.2010/869, 7 a §:n 1 momentin 2 kohta.

ja kustannusten kattamisesta on säädetty vesihuoltolaissa (119/2001). Kustannusten kattamisen periaatteen toteutuminen perustuu kuitenkin laajemmin vesilain (587/2011) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisiin lupajärjestelmiin, joiden avulla varmistetaan se, että toiminnanharjoittaja lupamääräysten kautta toteuttaa kaikki tarpeelliset toimenpiteet toiminnan haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Lisäksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisissa vesienhoidon suunnitelmissa ja niihin perustuvissa toimenpideohjelmassa esitetään vesienhoidon toimenpiteitä ja arvioidaan niiden riittävyttä.

Asian merkitys Suomen kannalta

Direktiivin yhtenä tavoitteena on pyrkiä taloudellisiin ohjaukeinoihin, ts. veden hinnoittelulla, edistämään vesivarojen kestävää käyttöä. Direktiivissä omaksutun nk. kustannusten kattamisen periaatteen tarkoituksena on, että tuotettavien vesipalveluiden hinnan tulisi sisältää veden kulutuksesta aiheutuvat kokonaiskustannukset eli kaikki veden toimittamisen taloudelliset ja ympäristölliset sekä luonnonvaran käyttöön liittyvät kustannukset. Direktiivin mukaan kustannusten kattamisen periaatetta sovelletaan siinä tarkemmin määriteltyihin vesipalveluihin.

Komission perustellussa lausunnossaan esittämä näkemys direktiivissä tarkoitettujen vesipalveluiden määritelmästä on hyvin laaja. Komission mukaan vesipalveluiksi tulisi lukea, paitsi vedenjakelu ja jätevesien poisjohtaminen, ainakin sellaisia toimintoja kuten vedenotto omaan käyttöön sekä veden patoaminen vesiliikennettä, vesivoiman tuotantoa tai tulvantorjuntaa varten.

Suomessa vesipalvelun käsite on ymmärretty suppeammin. Vesipalveluiden katsotaan kattavan vedenoton käyttötarkoituksesta riippumatta (siis myös esimerkiksi maatalouden kastelua tai teollisuutta varten), mutta vain siinä tapauksessa, että vedenottoa tarjotaan palveluna. Vedenotto omaan käyttöön ei siis Suomessa kuulu vesipalvelun käsitteen piiriin. Lisäksi patoaminen komission näkemyksen mukaisessa laajuudessa ei sisälly Suomessa omaksuttuun tulkintaan vesipalveluista.

Vaikka komission esittämän vesipalveluiden laajan tulkinnan kaikkia vaikutuksia on vaikea ennakoida täsmällisesti, voidaan kuitenkin arvioida, että vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattaminen voisi tämän tulkinnan mukaisesti tulla sovellettavaksi esimerkiksi vesivoimaan ja kaikkeen patoamiseen, toisin kuin Suomessa nykyisin.

Komission tulkinta johtaisi siihen, että Suomessa tulisi arvioida tarvetta uusille ja laajasti sovellettaville veden käyttöön liittyville maksuille. Tämä voisi tarkoittaa vedenkäyttömaksujen määrittämistä ja niiden perimistä useilta eri toiminnanharjoittajilta, mistä voisi aiheutua myös varsin suuri hallinnollinen työ. Veden hinnoittelulla ei myöskään arvioida saavutettavan juurikaan hyötyä direktiivin ympäristötavoitteiden kannalta.

Suomen kanta ja vastauksen päälinjat

Suomen kanta

Suomi katsoo, että direktiivi on pantu täytäntöön Suomessa asianmukaisesti. Käsite ”vesipalvelut” on määritelty Suomen lainsäädännössä direktiivin määritelmää vastaavalla tavalla. Suomi ei ole myöskään jättänyt täyttämättä direktiivin 9 artiklan mukaisia velvoitteitaan. Direktiivin tavoitteet, ml. vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattaminen, toteutuvat Suomen lainsäädännössä täysimääräisesti.

Perustelut

Komissio katsoo, että Suomi ei ole täyttänyt direktiivistä johtuvia velvoitteitaan, kun se on jättänyt vesipalvelujen määritelmän soveltamisen ulkopuolelle tietyt toimet, jotka komission mukaan kuuluvat vesipalveluiden käsitteen alaan. Komission mukaan vesipalveluina on pidettävä mm. vedenottoa omaan käyttöön ja veden patoamista vesivoiman tuotantoa, vesiliikennettä tai tulvantorjuntaa varten. Komission mukaan Suomen omaksumasta vesipalveluiden suppeasta tulkinnasta johtuen direktiivin 9 artiklassa säädetty vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattaminen ei Suomen lainsäädännössä toteudu direktiivin edellyttämässä laajuudessa, mikä vaarantaa direktiivin tavoitteiden tehokkaan toteutumisen.

Suomi kiinnittäisi vastauksessaan komission huomiota erityisesti asetusmuutokseen, jolla vesipalveluiden määritelmä on sisällytetty Suomen lainsäädäntöön. Suomen lainsäädäntöön sisällytetty määritelmä vastaa direktiivin mukaista määritelmää.

Vastauksessa katsottaisiin, että komissio tulkitsee vesipalvelun käsitettä liian laajasti. Suomi katsoisi, että direktiivin mukaisina vesipalveluina on pidettävä vain toimintoja, joita tarjotaan palveluina, ja joissa on kyse joko veden tarjoamisesta tai jätevesipalveluista. Näin ollen esimerkiksi vedenotto omaan käyttöön tai veden patoaminen vesivoiman tuotantoa, vesiliikennettä tai tulvantorjuntaa varten ei ole direktiivin mukainen vesipalvelu.

Suomi katsoisi, että vesipalveluiksi katsottavien vedenkäyttömuotojen osalta direktiivin 9 artiklan mukaiset velvollisuudet on saatettu asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tältä osin viitattaisiin mm. vesihuoltolaissa säädettyyn vesihuoltopalvelujen hinnoitteluun.

Lisäksi tuotaisiin esiin, että Suomen lainsäädännössä säännellään joka tapauksessa *kaikkea* direktiivin kannalta merkityksellistä toimintaa, jolla voi olla vaikutusta vesien tilaan. Suomen lainsäädännön mukaiset vesi- ja ympäristölupajärjestelmät, pilaamiskiellot sekä vahingonkorvaussääntely kuin myös vesienhoitosuunnitelmien avulla tehtävä vesien tilan seuranta ja hyvän tilan saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi toteutettavat toimenpiteet toteuttavat direktiivissä asetettuja tavoitteita. Näin ollen Suomen järjestelmä täyttää direktiivin tavoitteet kaiken direktiivin kannalta merkittävän veden käytön osalta. Veden hinnoittelu on direktiivin mukaan vain yksi keino direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Asian valmistelu

Asian valmisteluun ovat osallistuneet YM:n, MMM:n, OM:n, VM:n, STM:n, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja UM:n edustajat.

Asiaa on käsitelty Oikeudelliset kysymykset -jaoston kirjallisessa menettelyssä 11.-12.1.2012.

Esitys

EU-ministerivaliokunnalle esitetään, että Suomi vastaa komissiolle edellä esitettyjä päälinjoja noudattaen.

Lainsäädäntöneuvos

Mervi Pere

LIITTEET

Ei liitteitä.

Asiasanat	Unionin tuomioistuin
Hoitaa	UM
Tiedoksi	MMM, OM, STM, VM, VNEUS, YM
